

**Commentariorum ac disputationum, in tertiam partem divi
Thomae tomi quinque**

Priorum vigintisex Quaestionum eius Partis expositionem complectens

Suárez, Francisco

[Köln], 1617

Sectio tertia. Vtr[u]m hic habitus, vel lumen scientiæ infusæ sit in se
vnum tantum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-93775](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-93775)

actu intelligibile, & per se ipsum adest potentia, & potest cum illa concurrere, species necessaria non est: aliter non dari aliud lumen Beatis, præter illam speciem, quod est abui terminis, præter communem vsum Theologorum solum ad explicanda Concilia, quæ de lumine gloriæ loquuntur, quod est Conciliorum definitiones enervare, & occasionem præbere, eas ad falsos sensus detorquendi. Omnes enim Theologi, qui de lumine gloriæ loquuntur, siue, præter illud, admittant speciem, siue negent, per lumen intelligunt rem ab specie distinctam, nec ullus est, qui speciem intelligibilem vocet lumen intellectuale, sicut nec sensibilis species lumen sensibile vocatur. Cum enim species habeat vicem obiecti, tanquam vnum cum illo reputatur, lumen autem dicitur quoddam aliud medium, quod obiectum manifestat. Et præterea contra hanc sententiam vrget argumentum factum, nam etiam si obiectum ipsum per se concurrat cum potentia, loquitur lumen seu virtus ex parte potentia, ergo idem erit necessarium, etiam si concurrat, mediante specie. Quarto arguitur, nam experimur, duos intellectus inæquales in perfectione per eandem speciem inæqualiter intelligere, cuius ratio est, quia species non supplet defectum potentia, & quia vltus speciei multum pendet ex virtute actiua ipsius potentia: ergo, quando potentia de se est insufficientis ad efficiendum actum, non potest sola species illam supplere. Quinto id explicatur ex subordinatione instrumentorum, quæ ita se habent, vt vnum quodque requirat propriam virtutem seu formam, & dispositionem, vt sunt calamus, & manus, quamuis enim calamus bene aptus sit, nisi manui virtus sufficiens in sit ad mouendum, & menti etiam ars dirigens & ordinans talem motum, ineptus erit effectus. Similiter, si species angelica, & vniuersalis tribuatur intellectui humano, non poterit ea vti sua naturali virtute, quemadmodum vtitur angelus, quia est improporcionatum instrumentum, multo autem magis improporcionata sunt supernaturales species. Vnde confirmatur obiter, quia alias sine causa vni intellectui, vel angelo, daretur vniuersaliores species, vel perfectiores, quam alteri, si quilibet eorum æque posset illis vti, ac alius. Vltimo arguitur, quia in hac scientia infusa, cognitio (vt dictum est) fit per simplicem modum, cognoscendo effectum in causa, & proprietatem in essentia: sed ad perfectam hanc cognitionem non videtur posse sufficere sola species, nisi ex parte intellectus, & luminis sit sufficiens vis, tum ad intelligendum perfectum modo, tum ad obiectum penetrandum, ergo.

Et ex his vltimo tandem concluditur, in hac scientia, præter species intelligibiles, dari habitum per se infusum, eleuatum intellectum ad illius actus. Ita sentit aperte D. Thomas hic ad tertium, vbi distinguit lumen diuinitus infusum ab speciebus, & illud significat esse vnum, species plures. Et idem docet in 3. distinct. 14. art. 3. quæst. 4. & hic etiam, art. 4. dicit, hæc scientiam esse perfectiorem angelicam, quantum ad lumen. Item sentit Ricard. distinct. 14. art. 3. quæst. 4. & Bonauent. art. 3. quæst. 2. Probatur aperie ex dictis, quia virtus actiua intellectus de se est insufficientis ad actus huius scientiæ, & non eleuatur per solas species: ergo aliqua alia re, ergo aliquo habitu infuso, quia, vt connaturali modo eleuatur, debet per intrinsecam & inhzrentem, ac permanentem virtutem eleuari, & hanc vocamus habitum. Et confirmatur primo exemplo voluntatis, conueniunt enim hæc duæ potentia in hoc, quod præter virtutem actiuam potentia, vtrique indiget concursu obiecti ad operandum, quamuis fortasse concursus obiecti non sit eiusdem rationis in vtraque potentia, quod nihil ad præsentem disputationem attinet. Hinc igitur formatur argumentum, nam voluntas, postquam illi propositum est obiectum supernaturale, & supernaturali modo cognitum, quia non habet

A naturalem virtutem ad efficiendum actum, illi obiecto proportionatum, indiget habitu per se infuso, vt eleuetur ad illum connaturali modo efficiendum ergo similiter intellectus indigebit huiusmodi habitu, quandoquidem, posita specie, per quam veluti applicatur obiectum, ipse in suo ordine est insufficientis, & non habet naturalem virtutem ad efficiendum actum tali speciei proportionatum.

Et ex hoc exemplo soluitur obiectio quædam, quæ fieri potest, scilicet, intellectum informatum specie sufficienter eleuari per auxilium, nam, etiam posito habitu, indiget auxilio. Respondetur enim, de potentia absoluta posse ita eleuari, non tamen modo perfecto, & rerum naturis magis consentaneo. Sicut etiam voluntas posset eodem modo eleuari, tamen perfectior modus, & magis connaturalis est, vt per intrinsecum principium, & habitalem virtutem eleuetur.

Nec refert, quod, posito habitu, requiratur auxilium, nam illud est debitum, tanquam concursus primæ causæ in suo ordine necessarius: si autem non daretur habitus, maius auxilium, & alterius generis deberet conferri. Vltimo tandem confirmatur hæc sententia, quia in scientiis naturalibus, præter species, requiritur habitus, & similiter in fide, & in prophetica cognitione; ergo & in hac scientia. Respondetur potest, in his omnibus requiri habitum, quia species sunt imperfectæ, vnde obiecti potest scientiam infusa angelorum, in qua non datur habitus distinctus ab speciebus, quia species sunt perfectæ. Sed contra primo, nam hæc responsio locum non habet in visione beata, à qua etiam supra argumentum sumptum. Secundo, quia, si in aliis requiritur habitus propter imperfectionem specierum, multo magis hic erit necessarius propter imperfectionem potentia. Vnde non est simile, quod ex scientia Angelorum affertur, quia in illa non solum species perfectæ sunt, sed etiam virtus potentia est in suo ordine sufficiens, & accommodata ad actus tales scientiæ, ad quos naturale propensionem habet abique vilo impedimento, & ideo non indiget habitu: secus vero est in intellectu animæ Christi, ad actus huius scientiæ comparato, vt satis explicatum est. Et ex his expeditum relinquitur fundamentum secundæ sententiæ supra posita.

SECTIO III.

Vtrum hic habitus, vel lumen scientiæ infusa sit in se vnum tantum.

Prima sententia est, hunc non esse vnum habitum, sed plures. Ita Bonauent. in 3. distinct. 14. artic. 3. quæst. 2. Caietanus in 2. q. 54. artic. 4. non longe à fine, & tribuit D. Thomæ hic, sine causa tamen; nam hoc loco non ponit plures habitus in hac scientia infusa, nisi ratione specierum, non vero ratione luminis infusi, vt in solutione ad 3. satis explicuit, & ita eum intellexit Petrus Bergomensis in concordantiis D. Thomæ, dub. 12. & 16. & Caietanus hic videtur etiam aliter sentire, non explicat autem hæc opinio, quot sint hi habitus. Videtur tamen, duobus modis in ea procedi posse, iuxta duplex eius fundamentum. Primum est, vt, quia species intelligibiles huius scientiæ sunt plures, ideo etiam habitus, vel lumina multiplicentur: & ita primus modus dicendi in hac sententia esse potest, tot multiplicari habitus, vel lumina, quot multiplicantur species intelligibiles. Sed fundamentum hoc parum est efficax, quia fere omnibus habitibus scientiarum commune est, vt vnus habitus scientiæ variis vtatur speciebus intelligibilibus: vnde verisimile non est, in hac scientia, de qua agimus, tot multiplicari habitus vel lumina, quot sunt species intelligibiles: & ratio generalis est, quia cum habitus, vel lumen re-

D Thom.

Ricard.
Bonauent.

Per habitum
infusum, eleuatur intellectus
Christi ad actus scientiæ
infusæ.

Virum lumen huius scientie distinctum sit à lumine glorie.

NON inuenio quæstionem hanc à Theologis disputatam, sed habet non contemnendam difficultatem. Tres enim modi dicendi mihi occurrunt, qui in dubitatione hac esse possunt. Primus est, supponendo opinionem supra tactam, quod in hac scientia sit duplex habitus quorum vnus circa naturalia, alius circa supernaturalia versetur. Quo supposito, dici potest, habitum seu lumen, quod versatur circa supernaturalia, non distingui ab ipso lumine glorie, propter ea, quæ statim in modo tertio dicemus: habitum vero, qui versatur circa naturalia, distingui ab illo lumine, propter suppositionem factam: & si illa suppositio vera esset, ego hunc modum tanquam veriores etiam eligerem. Sed (vt vidimus) fundamentum, quod hæc sententia supponit, min⁹ probabile est.

Secundus ergo modus dicendi est, lumen huius scientie esse in se vnum, & omnino distinctum à lumine glorie, & hunc modum videntur supponere omnes Theologi, distinguunt enim absolute & simpliciter hanc scientiam à beata, vnde videntur illas distinguere, non tantum in speciebus, sed etiam in luminibus. Et ratio esse potest, quia lumen glorie respicit essentiam diuinam vt obiectum adæquatum suum, ita vt non possit circa creaturas versari, nisi prout in Deo, & per diuinam essentiam manifestatur, hic enim modus cognoscendi creaturas est longe altior, & excellēti⁹, quam sit cognitio creaturarum in seipsis. Propter quod Augustinus illam cognitionem, *matutinam*, hanc vero, *vesperinam*, vocauit, ergo lumina, quæ sunt principia talium cognitionum, sunt distincta. Et confirmatur, quia lumen glorie creatum, est altissima participatio luminis increati, & ad eundem ordinem quodammodo spectans, imitatur ergo modum cognitionis eius. Sic ergo Deus est quasi adæquatum obiectum sui luminis increati, & nihil per illud videt nisi in se, & per se ipsum, ita suo modo se habet lumen glorie creatum, atque adeo lumen hui⁹ scientie, inferioris rationis est, ab illoque distinctum.

Tertio tamen modus dicendi esse potest, lumen huius scientie esse ipsum lumen glorie, atque adeo scientiam infusam quoad habitum, solum addere intellectui lumine glorie informato species per se infusas, ad quarum vsum satis eodem lumine glorie intellectus eleuatur. Quæ sententia non videtur omnino aliena à D. Tho. in his articulis, nam in hoc sexto solum distinguit habitus huius scientie, ratione specierum intelligibilium, & in solutione ad 3. dicit lumen diuinitus infusum esse communem rationem intelligendi ea, quæ diuinitus reuelantur, quod art. 4. vocauerat, *lumen spiritalis gratie*. Et ratione potest ita explicari quia lumen, per quod hæc scientia infusa versatur circa res supernaturales quoad substantiam, cognoscendo illas in seipsis per proprias species, non est aliud à lumine glorie. Ergo absolute & simpliciter lumen huius scientie non est aliud à lumine glorie. Consequētia euidens est ex supra dictis, ostensum est enim, vnum & idem esse lumen huius scientie, quo cognoscuntur res supernaturales, & Deus vt autor & causā illarum, & consequenter omnia mysteria supernaturalia, atque adeo res etiam inferiores, & naturales, quia intellectuale lumen vnius ordinis, quamuis per se primo versetur circa res sui ordinis, tamē etiā secundo completitur res inferioris ordinis, quas superiori, & excellēti⁹ modo attingit, vt patet in lumine immateriali, q̄ pri⁹ mo circa immaterialia versatur, tñ etiā attingit materialia modo immateriali. Antecedens vera declaratur, & pbatur, quia lumen glorie est sufficiens principium

neat se ex parte potentie, ex suo genere vniuersali⁹ A principium est, quam species, quæ supplet vicem obiecti, & ad talem actum determinat potentiam.

Secundum fundamentum sumi potest ex diuersitate rerum, in quibus hæc scientia versatur, cum enim sint diuersorum ordinum, nō videntur omnes ad eundem habitum pertinere: vnde secundus modus in hac sententia esse potest, duos esse habitus huius scientie, quorum alter circa res naturales, alter circa supernaturales versatur. Cum enim hæc obiecta sint omnino diuersorum ordinum, & per hanc scientiam in proprio genere & per proprias species cognoscantur, videntur requiri diuersa principia, & habitus, scilicet, ad cognoscendas res supernaturales prout in se sunt, habitus ordinis diuini & supernaturalis, ad cognoscendas autem res naturales, etiam altiori modo, quam humano, alius inferior, & quasi angelici ordinis. Quod vero non sit necessarium, hos habitus in plures diuidere, facile videtur posse suaderi, quia res omnes naturales cognoscuntur ab Angelo eodem lumine, quamuis per diuersas species, ergo & in hac scientia poterunt cognosci eodem lumine infuso, cum sit perfectius, quam angelicum: & pari ratione aliud lumen sufficit ad cognoscendas omnes res supernaturales, tum, quia illæ res non minorem inter se consuetudinem habent, quam res naturales inter se: tum etiam, quia illud lumen est altius, & perfectius. Solum in hoc dubitari posset de modo vni⁹is hypostaticæ, qui inter omnes res supernaturales videtur esse altioris ordinis: tamē nō oportet propter illum ponere speciale habitum, etiam in hac sententia quia licet in genere gratie, & ex parte persone diuinæ, quæ communicatur humanitati, illa vni⁹ merito dicatur specialem ordinē gratie constituere, tamen, quatenus ille modus vni⁹is creatum quid est, & supra naturalem capacitatem naturæ creatæ, cadere potest simul cum alijs supernaturalibus operibus sub idē lumine supernaturale huius scientie. Et hæc opinio ita explicata, est probabilis.

Nihilominus dicendum videtur, lumen huius scientie esse vnum tantum habitum, seu qualitatem simplicem, vt sentit D. Tho. hic ad 3. & in 3. d. 14. a. 3. q. 4. & Ricard. a. 3. q. 4. Marfil. q. 10. a. 2. p. 4. Et fundamentum huius sententie sumendum est fere ex dictis inter explicandam præcedentem sententiam, adiunctis ijs, quæ superius diximus de modo quo res naturales per hanc scientiam cognoscuntur altius, & perfectius, quam per naturale lumen alicuius intellectus creati cognosci possunt. Ex quibus ita argumēta possum⁹, nam lumen huius scientie est sicut potētia quæ ad altioris ordinis, quam sit lumen angelicum, est ergo de se vniuersali⁹ principium, ergo completitur sub obiecto suo ea omnia, quæ lumen Angelicū attingere potest, & rursum ea, quæ sūt supra Angelicū ordinem, & pertinent ad supernaturalem, in quo lumen huius scientie collocatur, sicut lumen intellectuale, quod superioris ordinis est, quam sensus, comprehendit sub se omnia, quæ sub sensum cadunt, & præterea res etiam sui ordinis sibi proportionatas. Et confirmatur, quia idem lumen fidei hac ratione versari potest circa res omnes, tñ naturales, quam supernaturales, quatenus altiori modo per illud lumen manifestantur, charitas etiam amat bonitatem naturæ sub aliqua habitudine, vel ratione supernaturali. Et confirmatur præterea, quia res supernaturales ita sunt connexæ cum naturalibus, vt vix possint perfecte, & vt in se sunt, videri sine illis, vt gratia inherens animæ, non videtur sine anima, & sic de alijs. Denique confirmatur, quia non oportet distinctionem ponere sine necessitate, hic autem nullum est sufficiens fundamentum, nam ex sola distinctione materialium obiectorum, non potest colligi distinctio habituum, & modus cognoscendi naturales res per hanc scientiam, non solum excedit humanam cognitionem, sed etiam angelicam.

D. Thom.
Ricard.
Marfil.
Lumen sci-
entie infusa
Christi vnus
tantum est
habitus.